

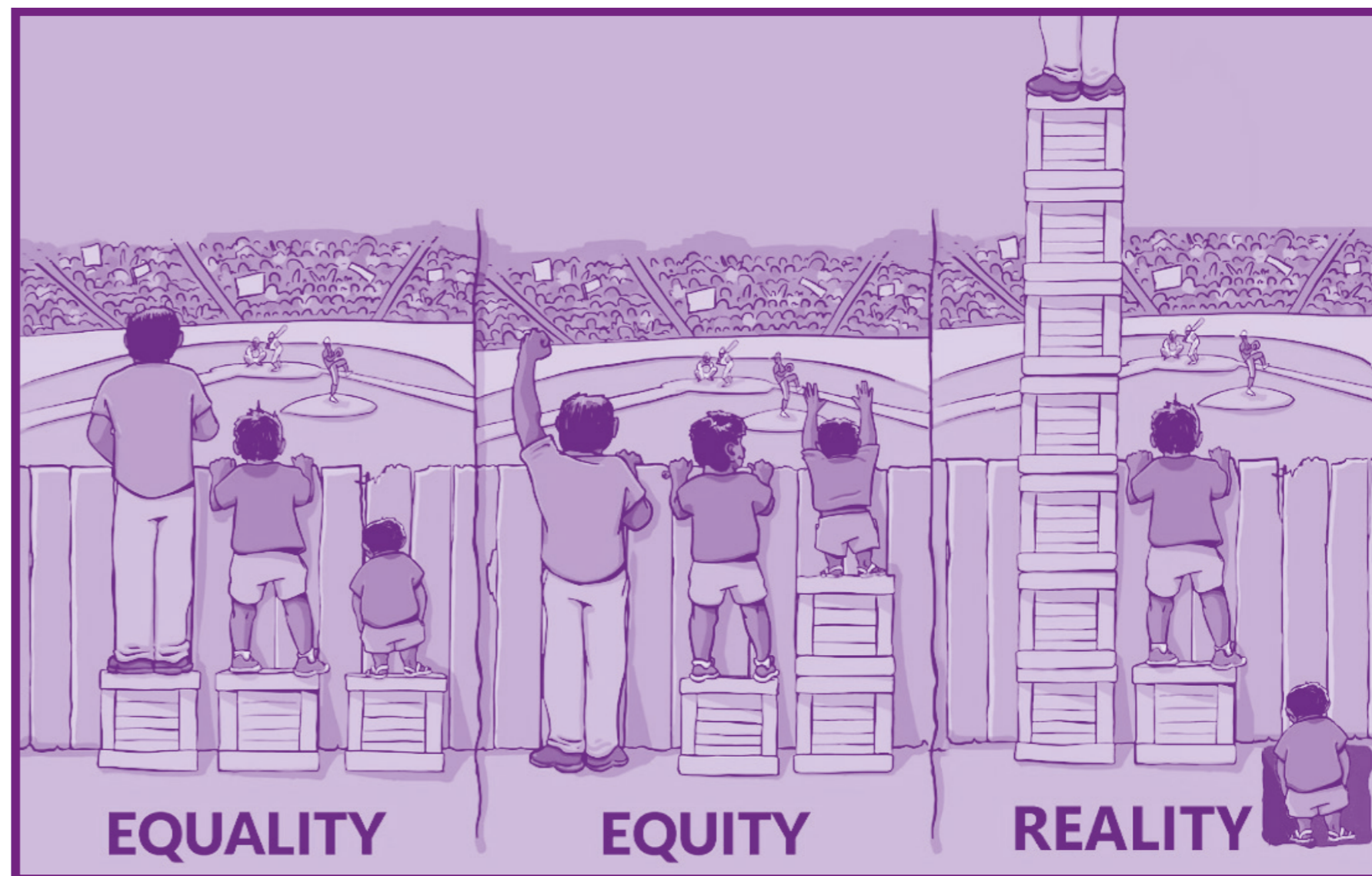
Sundhed for alle

Baggrund: Social ulighed

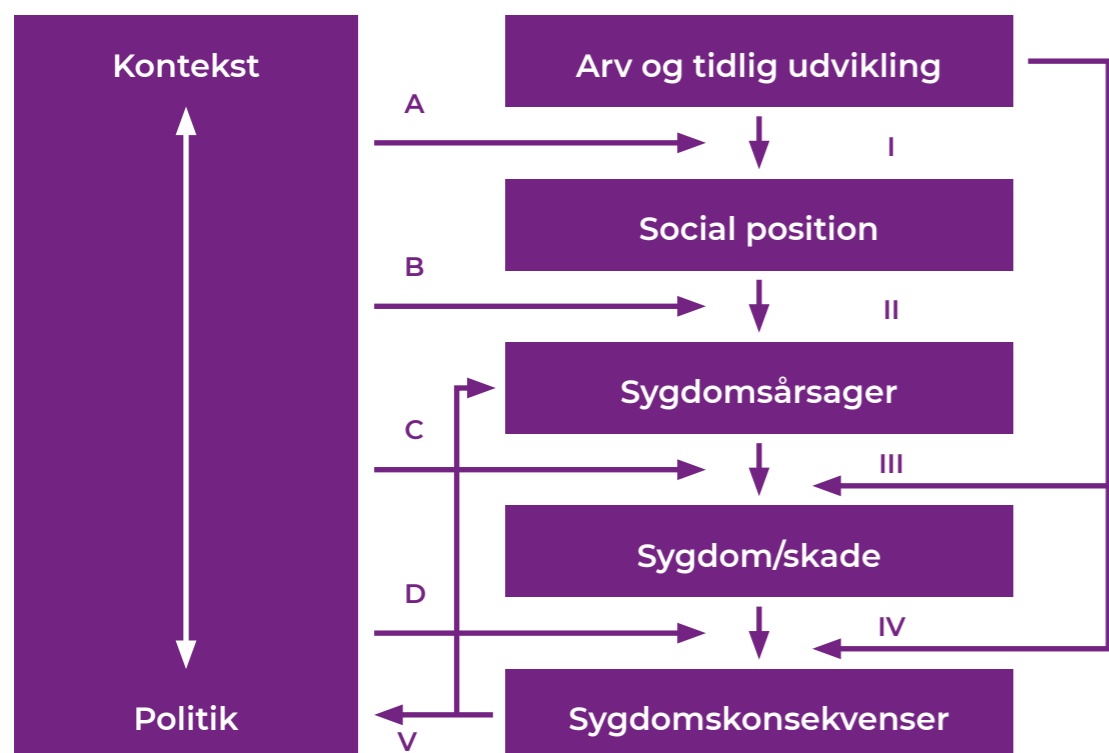
At der er social ulighed i sundhed, betyder at sundhed er systematisk og socialt skævt fordelt i befolkningen. Der er en systematisk forskel i risikoen for, at mennesker med forskellig socioøkonomisk position rammes af sygdom, svækkelse og de efterfølgende konsekvenser af sygdom (Statens Institut for Folkesundhed, 2022).

Det betyder, at det ikke er alle, der får lige meget gavn af de store fremskridt, vi ser på sundhedsområdet. Personer med korte uddannelser, en dårlig tilknytning til arbejdsmarkedet og lave indkomster bliver ikke kun oftere syge, deres sygdomme bliver også opdaget senere, og deres forløb er ofte mere komplekse.

Vi bliver ikke lige sunde af at gøre lige meget for alle.

Figur 1. Oversigt over væsentlige mekanismer (I-V) og tilhørende interventionspunkter (A-D) i forbindelse med social ulighed i sundhed

Kilde: Social ulighed i sundhed og sygdom, SST, 2020

Forklaring til Figur 1

Allerede under fosterstadiet påvirkes barnet af moderens sociale vilkår, adfærd og miljø, hvilket påvirker udvikling og funktion af barnets organer inklusive mange gener. Det påvirker helbreds og sårbarhed senere i livet. Børnenes opvækstforhold og tidlige udvikling har også indflydelse på børnenes muligheder for uddannelse og dermed der sociale position og helbred senere i livet (I).

Afhængigt af den sociale position som voksen er befolkningen i meget varierende grad udsat for en lang række sygdomsårsager i arbejde, økonomi, miljø og sundhedsadfærd (II).

Mange forhold i miljø og adfærd er knyttet til social position, og nogle af dem forstærker hinandens effekt (interagerer) og skaber ulighed i sårbarhed (III)

Sygdomme og skader påvirker overlevelse, funktionsevne og livskvalitet samt mulighed for deltagelse i arbejdsliv (IV) og disse konsekvenser påvirkes også af individets sociale position.

Nogle sygdomskonsekvenser påvirker risiko for recidiv og forløb af andre sygdomme (V). Nogle sygdomme, som for eksempel visse psykiske lidelser og misbrug, har så alvorlige konsekvenser, at det kan lede til social udsathed. På samfundsniveau kan sygdomskonsekvenser have betydning for beskæftigelse og økonomi (V).

Modellen åbner for at identificere fire indsatsområder (A-D) for politik med henblik på reduktion af ulighed i sundhed. (Kilde: Social ulighed i sundhed og sygdom, SST, 2020).